

Regelbunden tillsyn i Parkhemsskolan, förskoleklass,
grundskola årskurs 1–5 och Tullingebergsskolan, förskoleklass
och grundskola årskurs 1–5 samt särskola årskurs 1-10

Inledning

Skolinspektionen har granskat verksamheten i Botkyrka kommun och besökt Parkhemsskolan den 25 november och Tullingebergsskolan den 26 november 2008. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för den regelbundna tillsynen.

Tillsynen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om den regelbundna tillsynen finns i separata material och på Skolinspektionens webbplats ([www.skolinspektionen.se/Regelbunden tillsyn](http://www.skolinspektionen.se/Regelbunden_tillsyn)).

På de punkter där Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs har huvudmannen och rektorn för skolan ansvar för att åtgärder vidtas. Åtgärderna ska redovisas till Skolinspektionen inom tre månader från dagen för Skolinspektionens beslut, dvs. senast den 11 maj 2009. Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för skolinspektionens bedömning är dels dokument från kommunen och de två skolorna, dels den information som samlats in under besöket. I Parkhemsskolan och Tullingebergsskolan intervjuades rektorn, lärare och elever. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av rektorsområdet

Tabell 1: Antal elever på Parkhemsskolan och Tullingebergsskolan

Parkhemsskolan	Antal elever
Förskoleklass	41
Grundskola	200

Tullingebergsskolan	Antal elever
Förskoleklass	20
Grundskola	150
Obligatorisk särskola	20

Källa: uppgifter inhämtade i samband med tillsynsbesöket

Tullingebergsskolan omfattar verksamhet för barn och elever i förskoleklass och grundskolans årskurser 1–5 samt träningsskola för elever årskurs 1–10. Personalen i skolan är indelad i fem arbetslag.

Parkhemsskolan omfattar verksamhet för barn och elever i förskoleklass och grundskolans årskurser 1–5. Personalen i skolan är indelad i tre arbetslag.

Verksamheterna leds av en rektor samt två biträdande rektorer.

Till rektorns ansvarsområde hör även förskolor och fritidshemsverksamhet. Kommunens ansvarstagande för dessa verksamheter beskrivs i separata rapporter avseende hela kommunens förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg.

Bedömningar

1 Kunskaper

Inom detta granskningsområde behandlas skolans kunskapsresultat och arbetet för att varje elev ska nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger för att eleverna ska nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde granskas:

- om eleverna tillägnar sig kunskaper i enlighet med läroplanens och kursplanernas mål.

Kommentar och bedömning:

I skolorna finns sammanställningar över elevernas resultat i årskurs 5 i skolans samtliga ämnen. Antalet elever som inte når målen i ett eller flera ämnen i årskurs 5 varierar från en till fyra. Sammanlagt fanns, på Parkhemsskolan och Tullingebergsskolan, 48 elever i årskurs 5 läsåret 2007/08. Över åren visar sammanställningen ett något lägre resultat i matematik än övriga ämnen. Skolans samlade resultat är känt av skolledningen. Resultaten utgör grunden i skolans kvalitetsarbete. Resultat från de nationella ämnesproven i årskurs 5 visar på en överensstämmelse mellan provresultat och andelen elever som når målen i svenska, engelska och matematik. Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen som god.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Bedömningspunkter

- 1.2.1 Lärarna följer fortlöpande upp resultaten i alla ämnen/ämnesområden i förhållande till styrdokumentens krav.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	x	
Obligatorisk särskola	x	

- 1.2.2 Lärarna genomför utvecklingssamtal om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	x	
Obligatorisk särskola	x	

- 1.2.3 Lärarna upprättar en framåtsyftande individuell utvecklingsplan i samband med utvecklingssamtalet.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola		x
Obligatorisk särskola		x

Motivering
I grundskoleförordningen anges att en individuell utvecklingsplan (IUP) ska upprättas för varje elev vid utvecklingssamtalet. Skolinspektionen har vid sitt besök i Parkhemsskolan och Tullingebergsskolan tagit del av individuella planer som upprättats under vårterminen 2008. Skolinspektionen bedömer att dessa planer inte motsvarade då gällande krav i författningarna eftersom planerna inte på ett tydligt sätt angav skolans insatser utifrån de nationella målen. I planerna beskrivs skolans insatser kortfattat som till exempel "träna hemma och i skolan". Den 15 juli 2008 trädde nya bestämmelser om individuella utvecklingsplaner i kraft. Bestämmelserna innebär att de individuella utvecklingsplanerna inte längre enbart ska vara framåtsyftande utan även innehålla skriftliga omdömen om elevens kunskaper i varje ämne och varje årskurs. Det är rektorn som beslutar om utformningen av den skriftliga informationen som ska ges i utvecklingsplanen. Det finns inte längre något förbud mot att den skriftliga informationen är

betygsliknande.

Skolinspektionens samlade bedömning är att åtgärder behöver vidtas så att individuella utvecklingsplaner uppfyller författningarnas krav. Skolinspektionen förutsätter att de nya bestämmelserna om individuella utvecklingsplaner och skriftliga omdömen ska ligga till grund för skolans arbete med detta.

1.3 Bedömning

Bedömningspunkter

- 1.3.1 Vid bedömning utgår lärarna från de nationella målen i kursplanerna och från betygskriterierna.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	x	
Obligatorisk särskola	x	

- 1.3.2 Betyg sätts, intyg och studieomdömen utfärdas samt betygskatalog förs enligt författningarnas krav.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola		
Obligatorisk särskola	x	

1.4 Genomförande av utbildningen

Bedömningspunkter

- 1.4.1 Läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	X Tu	X Pa
Obligatorisk särskola	x	

Motivering

Av läroplanen framgår bl.a. att skolan ska sträva efter att varje elev lär sig lyssna, diskutera, argumentera och använda sina kunskaper som redskap för att formulera och pröva antaganden och lösa problem, samt reflektera över erfarenheter och kritiskt granska och värdera påståenden och förhållanden.

I diskussioner med lärarna vid Parkhemsskolan framkommer att det råder osäkerhet kring betydelsen av mål att sträva mot och att dessa av vissa lärare uppfattas som individuella mål som kommer "efter" uppnåendemålen. Ett utvecklingsarbete pågår dock vid tidpunkten för tillsynsbesöket och en del lärare betraktar strävansmålen som grund för inriktningen på undervisningen.

Skolinspektionen bedömer att åtgärder behövs så att all undervisning med säkerhet tar sin utgångspunkt i läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot.

- 1.4.2 Elevernas ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet och eleverna i den obligatoriska särskolan utvecklar sitt eget sätt att lära och tillit till sin egen förmåga.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	x	
Obligatorisk särskola	x	

- 1.4.3 Eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former och eleverna i den obligatoriska särskolan ges möjlighet till inflytande över hur deras utbildning utformas och till att påverka, vara delaktiga och ta ansvar.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	x	
Obligatorisk särskola	x	

- 1.4.4 De som arbetar i skolan samverkar inom och mellan verksamheterna för att stödja elevernas utveckling och lärande

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	x	
Obligatorisk särskola	x	

6 (14)

- 1.4.5 Utbildningen i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande och ligger till grund till fortsatt skolgång.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	x	
Obligatorisk särskola		

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Bedömningspunkter

- 1.5.1 Skolans undervisning anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	x Tu	X Pa
Obligatorisk särskola	x	

Motivering

Enligt läroplanen ska undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Vi tillsynsbesöket kan inte lärarna i Parkhemsskolan redogöra för hur deras undervisning anpassas till elevernas bakgrund och tidigare erfarenheter. Vidare uppger eleverna att de ofta gör samma sak samtidigt och förväntas redovisa på liknande sätt.

Skolinspektionen bedömer att åtgärder behövs för att säkerställa att undervisningen i högre grad anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

- 1.5.2 Särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola		x
Obligatorisk särskola	x	

Motivering

Enligt grundskoleförordningen ska studiehandledning på modersmålet ges till en elev som bedöms behöva det. Enligt rektorn för skolorna finns det elever som är i behov av studiehandledning på modersmålet men som ej får det. När ett behov har identifierats på skolan ska en ansökan om studiehandledning göras

hos kommunen centralt. Enligt rektorn får skolan ibland avslag på ansökningar med hänvisning till bristande resurser.

Skolinspektionen bedömer att studiehandledning på modersmålet inte ges enligt författningarnas krav, vilket behöver åtgärdas.

1.5.3. Vid behov av särskilda stödåtgärder utarbetas alltid åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola		x
Obligatorisk särskola	x	

Motivering

Enligt grundskoleförordningen ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram upprättas om det framkommer uppgifter om att en elev kan ha behov av särskilda stödåtgärder. Av åtgärdsprogrammet ska framgå vilka elevens behov är, hur behoven ska tillgodoses samt hur åtgärder ska följas upp och utvärderas.

De åtgärdsprogram som Skolinspektionen har tagit del av behöver utvecklas. Framförallt är skolans insatser otydliga och anges i termer av "gå till specialläraren" eller "använd lathunden". Hur effekterna av åtgärder ska utvärderas saknas också i åtgärdsprogrammen.

Skolinspektionen bedömer därför att åtgärder behövs vad gäller skolornas åtgärdsprogram.

2 Normer och värden

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i vardaglig handling.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Bedömningspunkter

2.1.1 Skolan utgör en trygg miljö som är inriktad på lärande.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	x	
Obligatorisk särskola	x	

8 (14)

2.1.2 Skolan och lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	x	
Obligatorisk särskola	x	

2.1.3 Skolan har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med författningarna och dess mål och åtgärder är synliga i det dagliga arbetet.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola		x
Obligatorisk särskola		x

Motivering
Vid tidpunkten för den regelbundna tillsynen angavs i lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever att det skulle finnas en likabehandlingsplan för varje verksamhet. Planen skulle vara konkret och utifrån en aktuell kartläggning av verksamhetens behov skulle det anges de planerade åtgärderna under det kommande året. Enligt en särskild förordning omfattade skyldigheten också att planen skulle arbetas fram, följas upp och ses över under medverkan av elever. Tillsynen visar att Parkhemsskolans respektive Tullingebergsskolans likabehandlingsplan inte utgår från en aktuell kartläggning av de specifika behov som finns inom respektive verksamhet samt att elever inte varit delaktiga i framtagandet av planen. Vidare behöver rutiner för uppföljning och utvärdering samt för dokumentationen bli tydligare. Från den 1 januari 2009 upphörde lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever att gälla. Därefter gäller istället 14 a kap. skollagen (1985:1100, ändrad genom 2008:571) och den nya diskrimineringslagen (2008:567). Detta innebär att skolorna från och med den 1 januari 2009 ska beakta bestämmelserna i två regelverk för att garantera samma materiella skydd mot diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling. Det finns inget som hindrar att skolan/verksamheten för samman de planer som ska upprättas till ett dokument. Skolinspektionens samlade bedömning är att åtgärder behöver vidtas. Kraven på likabehandlingsplan, enligt kraven i de författningar som gällde vid tidpunkten för tillsynen, uppfylldes inte i Parkhemsskolan och Tullingebergsskolan. Skolinspektionen förutsätter att de nya bestämmelser som gäller från den 1 januari 2009 ska ligga till grund för skolornas arbete med att åtgärda detta.

3 Ledning och kvalitetsarbete

Inom detta granskningsområde behandlas tillgång till utbildning samt verksamhetens ledning och personal och hur skolan följer de nationella bestämmelserna som omfattar dessa grupper. Inspektionen granskar dessutom rektors och personalens ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Bedömningspunkter

3.1.1 Skolan tar emot elever enligt bestämmelserna.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	x	
Obligatorisk särskola	x	

3.1.2 Varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	x	
Obligatorisk särskola	x	

3.1.3 Elever som i den obligatoriska särskolan har slutfört årskurs 9 kan få fortsatt utbildning i årskurs 10.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Obligatorisk särskola	x	

3.1.4 Elever mottagna i särskolan och som får sin undervisning i grundskolan följer särskolans kursplaner.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Obligatorisk särskola	x	

10 (14)

3.1.5 Skolan erbjuder eleverna språkval, elevens val samt modersmålsundervisning i enlighet med författningarna.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola		x
Obligatorisk särskola	x	

Motivering
Enligt grundskoleförordningen ska eleverna erbjudas ett allsidigt urval av ämnen som elevens val. Syftet är att ge eleverna möjlighet att fördjupa och bredda kunskaperna i ett eller flera ämnen. Styrelsen för utbildningen ansvarar för att eleverna erbjuds ett allsidigt urval av ämnen. I Botkyrka kommun är detta delegerat till rektorn. Tillsynen visar att elevens val inte ges i de två skolorna förutom i träningsskolan. Skolinspektionen bedömer att åtgärder behövs för att säkerställa att eleverna får elevens val och att rektorn fattar beslut om urval i elevens val.

3.1.6 Skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola		
Obligatorisk särskola	x	

3.1.7 Utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda obetydlig kostnad för eleverna.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	x	
Obligatorisk särskola	x	

3.2 Personalens utbildning

Bedömningspunkter

- 3.2.1 Skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	x	
Obligatorisk särskola	x	

- 3.2.2 Rektor har genom utbildning och erfarenhet förvärvat pedagogisk insikt.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	x	
Obligatorisk särskola	x	

3.3 Rektors ansvar

Bedömningspunkter

- 3.3.1 Rektorn håller sig förtrogen med det dagliga arbetet och tar som pedagogisk ledare det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola		x
Obligatorisk särskola		x

Motivering
Skollagen anger att det ska finnas en rektor för ledningen i skolan. Rektorn ska hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan. Det åligger rektorn att särskilt verka för att utbildningen utvecklas. I läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet benämns rektorn som skolans pedagogiska ledare som har ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen. Rektorn har dessutom ett särskilt ansvar för bland annat elevinflytande, elevernas möjlighet till särskilt stöd, och utveckling av samarbetsformer inom skolan. Verksamheterna i Parkhemsskolan och Tullingebergsskolan leds av en rektor och två biträdande rektorer. De biträdande rektorerna har ett särskilt ansvar för varsin skola. I detta ansvar ingår bland annat medarbetarsamtalen och kvalitets-

12 (14)

arbete. Rektorn för Parkhemsskolan och Tullingebergsskolan är, enligt Skolinspektionens bedömning, förtrogen med verksamheterna i de två skolorna. Arbetet med skolutveckling drivs dock företrädesvis av skolans biträdande rektorer, vilka också av lärarna uppfattas vara skolornas pedagogiska ledare. Flera av de utvecklingsområden som har identifierats drivs av de biträdande rektorerna, både områdesövergripande och på respektive skola.

Skolinspektionen bedömer därför att åtgärder behövs för att tydliggöra rektorns pedagogiska ledarskap.

3.3.2 Rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola		x
Obligatorisk särskola	x	

Motivering

Enligt grundskoleförordningen får avvikelser göras från timplanen om en elev inte kan få utbildning som i rimlig grad är anpassad efter elevens situation och förutsättningar. I de beslut om anpassad studiegång som Skolinspektionen tagit del av saknas en beskrivning av det planerade innehållet i den anpassade studiegången. Detta behöver åtgärdas.

3.3.3 Rektorn i särskolan fattar beslut, om avvikelser från särskolans timplan, som krävs med hänsyn till undervisningens uppläggning i grundskolan.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Obligatorisk särskola		

3.3.4 Lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg följs.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	x	
Obligatorisk särskola	x	

3.4 Kvalitetsarbete

Bedömningspunkter

- 3.4.1 Skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder, för att förbättra måluppfyllelsen.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola	x	
Obligatorisk särskola	x	

- 3.4.2 Kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som innehåller en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen nåtts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för att öka måluppfyllelsen.

Skolform	Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Grundskola		x
Obligatorisk särskola		x

Motivering

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet ska varje kommunalt driven skola, förskola och fritidshem årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen, utvärderingen och utvecklingen av verksamheten. Kvalitetsredovisningen ska innehålla en bedömning av i vilken mån de nationella målen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. Arbetet med kvalitetsredovisningen syftar också till att ge information om hur väl verksamheten lyckas med sitt uppdrag. I förordningen ställs krav på elevers och personals medverkan i arbetet med kvalitetsredovisningen. Även elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta. Det ställs också krav på att uppföljning och utvärdering av skolans likabehandlingsplan ska redovisas i kvalitetsredovisningen.

Tullingebergsskolan och Parkhemsskolan har en kvalitetsredovisning som innehåller redovisningar av skolans måluppfyllelse i förhållande till mål som prioriterats av kommunen centralt. Flera av dessa mål har inte någon tydlig koppling till de nationella målen för skolan, vilket är det huvudsakliga syftet med en kvalitetsredovisning. Redovisningen innehåller inte några kunskapsresultat i andra ämnen för årskurs 5 utöver måluppfyllelse i svenska, matematik och engelska år 2006 och 2007. Detta bedöms sammantaget inte vara en tillräcklig redovisning av skolans kunskapsresultat. Skolan har inte redovisat någon uppföljning och ut-

värdering av likabehandlingsplanen. I kvalitetsredovisningen redogörs för resultaten av en enkät där föräldrar deltagit. Detta bedöms inte motsvara förordningens krav på föräldrars medverkan i arbetet med kvalitetsredovisningen. Eleverna har inte medverkat i arbetet.

Skolinspektionen bedömer att åtgärder behövs så att kvalitetsredovisningen uppfyller förordningens krav.

2009-02-10 Stockholm

Marie Morin

Ann-Sofi Pihlgren